

ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนใน ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี

The Image of Buddhist Monks in the Opinion of People In Saensuk Sub-district, Meuang District Chonburi Province

สกุล อ้นมา*, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน: กรณีศึกษา ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน และวิเคราะห์จำแนกปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและเสริมด้วยการอธิบายในเชิงคุณภาพด้วย วิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง สังกัดการณ

ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) จำแนกเป็นรายด้านเห็นได้ว่า ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ตามบทบาททางด้านวินัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) และภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ตามบทบาททางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) และการวิเคราะห์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนในตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนา ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลให้ประชาชนมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ ช่องทางการรับข่าวสาร และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

คำหลัก: ภาพลักษณ์, พระสงฆ์, มุมมองของประชาชน, ตำบลแสนสุข, ชลบุรี

* อาจารย์; หัวหน้าภาควิชา ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The research is to Study the People's Opinion Toward the Image of Buddhist Monks: A Case Study of People in Saensuk Sub-district, Meuang District, Chonburi Province. The objective of this research was to study the image of Buddhist Monks and analysis the personal factors. This research was quantitative, collected from questionnaire mix qualitative the data has been collected from in-dept interviews and observation

The study reveals that image of Buddhist Monks as a whole was at the middle average ($\bar{X} = 3.08$) looking from each item it was found that Disciplinary Role for Buddhist Monks was at middle level ($\bar{X} = 3.22$) and the image of buddhist social role was at the middle level ($\bar{X} = 2.94$) and the analysis the personal factors of people's opinion toward image of Buddhist Monks was found that sex, education, and contribution for Buddhist monks were factor that influence to the people opinion toward the image of Buddhist monks. The factors that non affect to the people opinion toward the image of Buddhist monks were ages, careers, earning, information channel and participation in Buddhist activities.

Keywords: Image, Buddhist monks, Opinion of People, Saensuk Sub-district, Chonburi Province

บทนำ

พุทธศาสนาในประเทศไทยก่อนการปฏิรูปคณะสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีบทบาทที่จะต้องตอบสนองต่อผลประโยชน์ของท้องถิ่น หรืออาจเรียกได้อีกอย่างว่า "พุทธแบบชุมชน" คือ มีศูนย์กลางอยู่ที่วิถีชีวิตของชุมชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างกันไป เนื่องจากวัดในอดีตจะต้องอาศัยการสนับสนุนจากชาวบ้านแทบทุกด้าน ดังนั้น วัตรปฏิบัติและบทบาทของพระสงฆ์จึงต้องสอดคล้องต่อความคาดหวังของท้องถิ่นที่แตกต่างกัน วัดในท้องถิ่นจึงผูกพันกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ พระที่อยู่หมู่บ้านหรือในเมืองล้วนมีความ

สัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้คน พระไม่แยกแยะความรู้ทางธรรมออกจากความรู้ทางโลก เช่น หมอยา หมอดู ฯลฯ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชน แม้แต่สมณศักดิ์ของพระก็เป็นเกียรติยศที่ชาวบ้านเป็นผู้ยกย่องให้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2554, หน้า 92-95)

ลักษณะของศาสนาพุทธที่เป็นของชุมชนเริ่มลดลง และแทนที่ด้วยพุทธศาสนาที่มีลักษณะอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่จุดเน้นของศาสนชน แนวทางการปฏิบัติศาสนา วินัยของนักบวชและการจัดองค์กรปกครองของคณะสงฆ์ ด้วยการออกพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2445 แบบแผนการปกครองอย่างใหม่ถูกสถาปนาขึ้นตามรูปแบบระบอบราชการ ได้แก่ การมีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีอำนาจลดหลั่นกันเป็นชั้น ๆ ตั้งแต่เจ้าคณะใหญ่ไปจนถึงเจ้าอาวาส แต่ละลำดับชั้นต้องขึ้นต่อเจ้าคณะตามตำแหน่งหน้าที่ที่สูงกว่า รูปแบบการจัดการองค์กรอย่างเป็นทางการ เป็นผลทำให้บทบาทของพระสงฆ์จำเป็นต้องยึดโยงอยู่กับการตีความตามพระธรรมวินัยของผู้นำคณะสงฆ์ พระสงฆ์ถูกจำกัดอยู่ในกรอบที่กำหนด เห็นห่างออกจากชุมชน พุทธศาสนาภายหลังการปฏิรูปจึงห่างเหินออกจากชีวิตและสังคม การทรงเจ้าเข้าผี การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เช่น ผี เทพารักษ์ ตลอดจนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ได้แก่ การรักษาพยาบาล ถูกถือว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมที่เข้ามาปะปนกับพุทธศาสนาภายหลังการปฏิรูป (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2554, หน้า 99-105; ไพศาล วิสาโล, 2552, หน้า 55-58)

การปฏิรูปพุทธศาสนาให้มาสู่การเป็นศาสนาแห่งชาติ เป็นผลมาจากความพยายามในการรวมศูนย์อำนาจทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ไว้ภายใต้การปกครองในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในหลายครั้งตลอดยุคสมัยที่ผ่านมา ลักษณะการรวมศูนย์รูปแบบเช่นนี้ยังคงดำรงมาจนปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์ รวบรวมเอกสาร คณะผู้วิจัยได้จำแนกแนวทางการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ 1. การศึกษาพระสงฆ์กับบทบาทการพัฒนา 2. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์ และ 3. ศึกษาพุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงในสมัยใหม่

แนวทางแรก คือ การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนา การศึกษาตามแนวทางดังกล่าวมักจะมองบทบาทของพระสงฆ์ที่ค่อนข้างสถิตและอุดมคติ

ตั้งในการศึกษาของ บรรพต วีระสัย และคณะ (2523) เรื่องพระสงฆ์กับสังคมไทย หรือการศึกษาของ พระมหากษัตริย์ นันทเพชร์ (2540) ทศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ที่ได้อธิบายว่าพระสงฆ์มีบทบาทการพัฒนาสังคม 5 ด้านด้วยกัน ได้แก่ จิตวิญญาณ ส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เผยแพร่ธรรม การศึกษา และสังคมสงเคราะห์ รูปแบบการศึกษาได้พยายามอธิบายถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่มีบทบาทนำในการพัฒนาร่วมกันกับชุมชนและสังคม

แนวทางที่สอง คือ การศึกษาการเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์ ตั้งในการศึกษาของ พระตาล ญาณโร เรื่องทศนคติและความหวังของเยาวชนชาวเขาที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ หรืองานวิจัยของ จรินทร์ ยังสังข์ เรื่องบทบาทพระสงฆ์ในการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชนเมืองเชียงใหม่ แนวทางการศึกษามักมีมิติและมุมมองต่อการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์ อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าวก็ยังคงมุมมองพระสงฆ์ในเชิงอุดมคติตามแนวทางแรก เนื่องจากการวิจัยคงให้ความสำคัญในเชิงปัจเจก คือ มุ่งอธิบายการปรับตัวของพระสงฆ์ร่วมกับการพัฒนาในชุมชน

แนวทางสุดท้าย คือ การมองพุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตั้งในการศึกษาของ พระไพศาล วิสาโล (2552) เรื่องพุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤติ และนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2554) ศาสนาในสังคมไทย ในปัจจุบัน การศึกษาได้มีมุมมองต่อศาสนาพุทธว่า ศาสนาได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนภายหลังการปฏิรูปคณะสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่รัฐและควบคุมพระสงฆ์ เป็นศาสนาของราชสำนักและชาวนา ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองอย่างไร แต่โครงสร้างของศาสนาแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลง

การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจในระบบโลกาภิวัตน์ ที่ได้ก่อให้เกิดกลุ่มคนใหม่ ได้แก่ ชนชั้นกลาง เพิ่มมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน ด้านหนึ่งได้สะท้อนถึงความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ อีกด้านหนึ่งได้สะท้อนถึงความไม่มั่นคงในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสมัยใหม่ ดังในวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ 2540 ผู้คนเริ่มให้ความหมายถึงความมั่นคงในชีวิตเชิงวัตถุเพิ่มขึ้น ได้แก่ เงินตรา อำนาจทางตำแหน่ง และหน้าที่ การแสวงหาความสัมพันธ์แบบใหม่ เพื่อทดแทนความโดดเดี่ยว ขาดที่พึ่งพิงจากสังคมที่มีความเป็นปัจเจกสูง

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง “ระบบศาสนา” ก็มีได้จะหลุดลอยออกจากชีวิตของผู้คนแต่อย่างไร แต่กลับสัมพันธ์อยู่กับการดำเนินชีวิตอย่างแนบแน่น มีการปรับตัวอย่างแพร่หลาย ในระบบความเชื่อต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาของชีวิตสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นกับผู้คน แม้บางส่วนอาจถูกกล่าวว่าย่นอกหลักธรรมของพุทธศาสนา ดังเช่น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรม ที่อยู่นอกเหนือคำอธิบาย ศาสนาพุทธบางส่วนได้รับเอาสิ่งเหล่านี้เข้าไป เป็นส่วนหนึ่งของศาสนา ดังในลัทธิพิธีเสด็จพ่อ ร.5 เกิดขึ้นมาเพื่อพร้อมกับการ เติบโตของชนชั้นกลาง

การปรับตัวทางศาสนาในสังคมสมัยใหม่ จึงมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ สอดคล้องและรองรับกับการเจริญเติบโตของชนชั้นกลางที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ดังเช่น ธรรมกาย สันติอโศก พุทธทาสภิกขุ หรือลัทธิพิธีเสด็จพ่อ ร.5 การบูชา กรมหลวงชุมพรฯ ความพยายามดังกล่าวถูกนำเสนอผ่านความศักดิ์สิทธิ์ และการตอบสนองที่รวดเร็วด้วยคำขอ เพื่อสนับสนุนเสริมสร้างความมั่นใจของปัจเจก ได้แก่ การขอพรเพื่อให้ตนเองมีหรือบรรลุความสำเร็จในหน้าที่การงาน การขยาย ตัวของการปรับเปลี่ยนความมั่นคงทางด้านจิตใจได้จำกัดอยู่เฉพาะในทางศาสนา เพียงเท่านั้น แต่ขยายขอบเขตมาถึงการเจริญเติบโตของลัทธิพิธีอื่นด้วย ได้แก่ การทรงเจ้า เข้าผี ที่อยู่แทบทุกหัวเมืองของประเทศไทย

พุทธศาสนากระแสหลักที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความเจริญเติบโตของชนชั้นกลาง ศาสนา แห่งชาติได้รับแนวคิด “ความศักดิ์สิทธิ์” เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาด้วย เช่น การดลบันดาลเพื่อตอบสนองชีวิตของพระพุทธรูป โดยอ้างอิงถึงความศักดิ์สิทธิ์ของ พระองค์นั้น การลอดโบสถ์เพื่ออ้างอิงถึงความศักดิ์สิทธิ์ของสถานประกอบศาสนา การนอนในโลงศพเพื่อต่ออายุ ฯลฯ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พุทธศาสนาแห่งชาติในยุค ของการเป็นสมัยใหม่ ได้ทำการผลิตสร้างวัตถุและอ้างอิงอยู่กับ “ความศักดิ์สิทธิ์” ด้วยการอธิบายและความพยายามในการสร้างความมั่นคงทางด้านจิตใจ ที่มากกว่าการให้คำปรึกษาในทางศาสนาที่มีความล้าสมัยและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การปรับเปลี่ยนของบทบาททางศาสนาพุทธมิได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะในตัว ของโครงสร้าง สถาบันทางศาสนาในประเทศไทยเพียงเท่านั้น การปรับเปลี่ยนได้ ขยายตัวไปสู่พระสงฆ์ด้วย ดังจะเห็นได้จากพระสงฆ์จำนวนหนึ่งที่ทำตัวเป็นผู้พิเศษ

และมีความร่ำรวย จากการใช้ศรัทธาความเชื่อของประชาชนมาเป็นเครื่องมือ มีการผลิตบุญตัวใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้คนเข้ามาบริโภค หรือการอ้างตัวเป็นผู้พิเศษ หรือมีคุณวิเศษสามารถบรรลุเป็นอรหันต์ จึงกลายเป็นการเปิดพื้นที่ให้พระสงฆ์ บางรายเข้ามาหาความมั่งคั่ง ดังในปรากฏการณ์เถรดำ ได้กลายเป็นภาพสะท้อน อย่างหนึ่งที่น่าไปสู่ความสั่นคลอนของแวดวงศาสนาพุทธอย่างกว้างขวาง ด้วยภาพ ของพระสงฆ์ที่มีรถหรูราคาหลายสิบล้าน เดินทางด้วยเครื่องบินเจ็ทส่วนตัว และ พฤติกรรมที่ล่อแหลม จากพฤติกรรมของพระสงฆ์จำนวนหนึ่งได้นำไปสู่ปัญหาภาพ ลักษณ์ของสถาบันสงฆ์ที่มีต่อสาธารณชน

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลายด้าน ประกอบกับความแข็งทื่อของ พุทธศาสนาแห่งชาติที่ไม่สอดคล้องไปกับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต และการเกิดขึ้นของ กลุ่มคนใหม่ ๆ โดยเฉพาะชนชั้นกลาง พุทธศาสนาทั้งในเชิงโครงสร้างและปัจเจกจึง มีความจำเป็นที่จะต้องผลิตตัวตลับใหม่โดยอ้างอิงจากความศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มคนใหม่ ๆ การปรับเปลี่ยนจากความศักดิ์สิทธิ์ มาสู่ความมั่งคั่งของพระบางรูป อาจกลายเป็นปัญหาที่ยกย่องและกลับมาทิ่มแทง พุทธศาสนาแห่งชาติ จากปัญหาดังกล่าวจึงกลายเป็นภาพสะท้อน ภาพลักษณ์ของ คณะสงฆ์ทั้งโครงสร้างทางด้านลบ จากปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจจะนำไปสู่วิกฤติ แห่งศรัทธาของฝ่ายประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธในประเทศไทย

ชุมชนแสนสุขสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามลักษณะของพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ ตามชายฝั่งชาวบ้านมีอาชีพทางการประมงเพื่อการบริโภคในครอบครัว บางส่วน ถูกนำออกจำหน่ายสู่ตลาด และพื้นที่ราบบริเวณตอนบนที่ส่วนใหญ่เป็นชาวจีน และชาวไทย ซึ่งนิยมประกอบอาชีพทางการค้า ผู้คนในชุมชนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ต่างมีความสัมพันธ์อยู่กับความเชื่อและสิ่งศักดิ์สิทธิ์แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ชุมชนเขาสามมุขนับถือเจ้าแม่เขาสามมุข ชาวจีนที่เข้ามา พร้อมกับพุทธศาสนา (มหายาน) ขณะที่ชาวไทยส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ (เถรวาท) ดังจะเห็นได้จากการเกิดขึ้นของวัดในชุมชนเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตามระบบความเชื่อทั้งในด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ลัทธิทางศาสนา ของ ชาวบ้านชุมชนแสนสุข กลับมิได้แยกออกจากกันแต่อย่างใด แต่มีลักษณะที่เป็นไป ในทิศทางตรงกันข้าม คือ การผสมกลมกลืนและหลอมรวมกัน ด้วยระบบฐานคิด ของความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่แตกต่างกันมาก ดังจะเห็นได้จากผู้คนชาวจีนดั้งเดิม

ที่นับถือพุทธฝ่ายมหายาน ก็ยังคงเดินเข้าวัดฝ่ายเถรวาท ศาสนสถานทาง พุทธมหายานและศาลเจ้า ขณะที่ชาวไทยที่นับถือพุทธฝ่ายเถรวาทก็ยังคงเข้าร่วม ทำบุญกับทางศาลเจ้า เดินทางขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่ต่าง ๆ ของชุมชน โดยเฉพาะเจ้าแม่เซาสามมุข ดังนั้นการเปิดกว้างทางศาสนาพุทธ (เถรวาท) และเป็น ศาสนาที่ชาวบ้านในชุมชนตลอดจนระดับชาติ จึงส่งผลทำให้เกิดการผสมผสานทาง วัฒนธรรม โดยเฉพาะศาสนาที่เข้ามาเป็นที่นับถือแก่ผู้คนในท้องถิ่นตำบลแสนสุข เป็นอย่างมาก

จากข้างต้นคณะผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลต่อพุทธศาสนาอันเป็นระบบความเชื่อหลักของสังคม รวมไปถึง ชาวบ้านชุมชนตำบลแสนสุข การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้นำไปสู่การปรับตัวของ พุทธศาสนา โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่พยายามอ้างถึงความศักดิ์สิทธิ์เพื่อสร้างความ มั่งคั่งให้กับตนเอง ดังที่ปรากฏบนข่าวสารต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบในเชิงลบสะท้อน มาสู่ภาพลักษณ์ของแวดวงศาสนาพุทธ ด้วยเงื่อนไขดังกล่าวจึงนำมาสู่ประเด็นการ ศึกษาของคณะผู้วิจัยว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในแวดวงทางศาสนาพุทธที่สะท้อนเป็น ภาพลักษณ์ในด้านลบจะส่งผลกระทบต่อมุมมองของชาวบ้านอย่างไร ?

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนในตำบล แสนสุข จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อภาพลักษณ์ของ พระสงฆ์ในมุมมองประชาชนในตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาจะสะท้อนอีกมุมหนึ่งของพระสงฆ์ตลอดจนภาพลักษณ์ ของแวดวงทางศาสนาพุทธที่สอดคล้องกับสมัยปัจจุบัน
2. ผลการศึกษาจะนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ในด้านของมุมมองของฝ่าย ประชาชนที่มีต่อพุทธศาสนาจากปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พื้นที่ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 15 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนหมู่บ้านโชคดี ชุมชนบ้านเหมือง ชุมชนบ้านแหลมแท่น ชุมชนท้ายตลาด ชุมชนหาดวอนนภา ชุมชนเขาสามมุข ชุมชนร่วมใจพัฒนา ชุมชนमुखแสนเจริญ ชุมชนตาลล้อม ชุมชนบางเป้ง ชุมชนดอนบน ชุมชนสมใจนึก ชุมชนแสนสุข ชุมชนวัดกลางดอน ชุมชนมาบมะยม และประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่มีภูมิลำเนาหรือที่พักอาศัยอยู่ในเขตตำบลแสนสุข โดยประชากรที่ใช้ทำการศึกษาช่วงอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

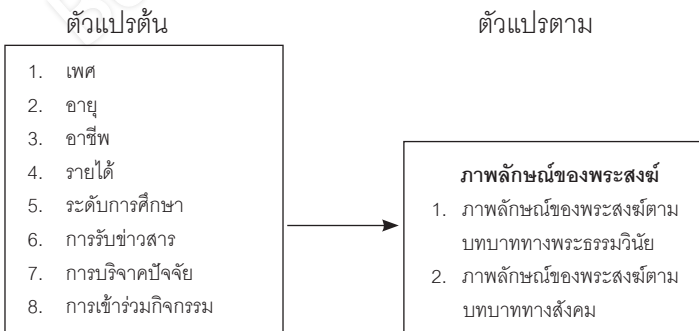
ขอบเขตในเนื้อหาของการศึกษา

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนในตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ในประเด็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและการเผยแผ่ศาสนา ด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านการสร้างความคิดดีดีสิทธิ์ให้แก่พุทธศาสนา ด้านความเสื่อมเสียของพระสงฆ์

ขอบเขตด้านช่วงเวลาของการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนในตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2556

กรอบแนวคิด

สมมุติฐานงานวิจัย

1. เพศที่แตกต่างกันจะมีภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน
2. อายุที่แตกต่างกันจะมีภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน
3. อาชีพที่แตกต่างกันจะมีภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน
4. รายได้ที่แตกต่างกันจะมีภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน
5. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน
6. การรับข่าวสารที่แตกต่างกันจะมีภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน
7. การบริจจาคูปัจจัยที่เป็นเงินตราที่แตกต่างกันจะมีภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน
8. การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่แตกต่างกันจะมีภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน เมื่อนำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ ในมุมมองของประชาชน โดยจะนำเสนอเป็นตารางแสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ ในมุมมองของประชาชน

ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน	n = 400		การแปรผล	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ตามบทาพพระธรรมวินัย	3.22	0.38	ปานกลาง	1
2. ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ตามบทาพทางสังคม	2.94	0.47	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย	3.08	0.40	ปานกลาง	-

จากตารางจะเห็นได้ว่า ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้าน โดยภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ตามบทบาทพระธรรมวินัยอยู่ในระดับแรก ($\bar{X} = 3.22$) และภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ตามบทบาททางสังคมอยู่ลำดับถัดมา ($\bar{X} = 2.94$)

การวิเคราะห์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ ในมุมมองของประชาชนในตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี โดยจะนำเสนอตามสมมุติฐานที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดไว้

สมมุติฐานข้อ 1 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความแตกต่างกันตามเพศ

ตารางที่ 2 แสดงความแตกต่างระหว่างเพศกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

เพศ	N	Mean	df	t	P
ชาย	192	3.06	398	0.86	0.00*
หญิง	208	3.09			

* Sig =.05

จากตารางพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง

สมมุติฐานข้อ 2 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความแตกต่างกันตามอายุ

ตารางที่ 3 แสดงความแตกต่างระหว่างอายุกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	3	0.66	0.22	1.474	0.22
ภายในกลุ่ม	396	59.66	0.151		
รวม	399	60.33			

จากตารางพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน
ไม่มีความแตกต่างกันตามอายุ

สมมุติฐานข้อ 3 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความ
แตกต่างกันตามอาชีพ

ตารางที่ 4 แสดงความแตกต่างระหว่างอาชีพกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชน
ที่มีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	6	0.44	0.07	0.48	0.82
ภายในกลุ่ม	393	59.89	0.15		
รวม	399	60.33			

จากตารางพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน
ไม่มีความแตกต่างกันตามลักษณะของการประกอบอาชีพ

สมมุติฐานข้อ 4 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความ
แตกต่างกันตามรายได้

ตารางที่ 5 แสดงความแตกต่างระหว่างรายได้กับการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชน
ที่มีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	0.45	0.22	1.52	0.22
ภายในกลุ่ม	397	59.87	0.151		
รวม	399	60.33			

จากตารางพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน
ไม่มีความแตกต่างกันตามรายได้ของแต่ละบุคคลตามจำนวนเงินที่ได้รับ

สมมุติฐานข้อ 5 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความ
แตกต่างกันตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 6 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	5	2.31	0.46	3.14	0.00*
ภายในกลุ่ม	394	58.01	0.14		
รวม	399	60.33			

* Sig = .05

จากตารางพบว่า ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นดังตารางเปรียบเทียบความแตกต่างในตารางต่อมา

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างการศึกษากับการรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน

ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ประถมศึกษา	จบชั้นมัธยม/ปวช.	อนุปริญญาและปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
\bar{X}	3.13	3.00	3.10	3.03	3.19	3.21
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3.13	-	0.02	0.09	-0.06	-0.08
ประถมศึกษา	3.00	-	-0.10*	-0.03	-0.19*	-0.21
จบชั้นมัธยม/ปวช.	3.10	-	-	0.07	-0.08	-0.10
อนุปริญญาและปวส.	3.03	-	-	-	-0.16*	-0.18
ปริญญาตรี	3.19	-	-	-	-	-0.02
สูงกว่าปริญญาตรี	3.21	-	-	-	-	-

* Sig = .05

จากตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างการศึกษากับการรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนพบว่า คู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 คู่ คือ

1. ระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา กับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีการศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์อยู่ในระดับที่ดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

2. ระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา กับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีการศึกษาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. มีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์อยู่ในระดับที่ดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

3. ระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. กับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีการศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์อยู่ในระดับที่ดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือ ปวส.

สมมุติฐานข้อ 6 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความแตกต่างกันตามการรับข่าวสาร

ตารางที่ 8 แสดงความแตกต่างระหว่างการรับข่าวสารกับการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	5	1.01	0.20	1.34	0.24
ภายในกลุ่ม	394	59.32	0.15		
รวม	399	60.33			

จากตารางพบว่า ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนไม่มีความแตกต่างกันตามการรับข่าวสาร

สมมุติฐานข้อ 7 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความแตกต่างกันตามการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนา

ตารางที่ 9 แสดงความแตกต่างระหว่างการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนากับการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	1.01	0.50	3.39	0.03*
ภายในกลุ่ม	397	59.32	0.14		
รวม	397	60.33			

* Sig = .05

จากตารางพบว่า ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความแตกต่างกันตามการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นดังตารางเปรียบเทียบความแตกต่างในตารางต่อมา

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนากับการรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน

การบริจาคเงิน	0 - 99 บาท 100 - 499 บาท 500 - 4,000 บาท		
	\bar{X}		
0 - 99 บาท	3.04	-	0.02
100 - 499 บาท	3.07	-	-
500 - 4,000 บาท	3.23	-	-

* Sig = .05

จากตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนากับภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนพบว่า คู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 คู่ คือ

1. ระหว่างกลุ่มที่มีการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาตั้งแต่ 0 - 99 บาทกับการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาตั้งแต่ 500 - 4,000 บาท แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาตั้งแต่ 500 - 4,000 บาทมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์อยู่ในระดับที่ดีกว่ากลุ่มที่มีการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาตั้งแต่ 0 - 99 บาท

2. ระหว่างกลุ่มที่มีการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาตั้งแต่ 100 - 499 บาท กับการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาตั้งแต่ 500 - 4,000 บาท แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่มีการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาตั้งแต่ 500 - 4,000 บาทมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์อยู่ในระดับที่ดีกว่ากลุ่มที่มีการบริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนาตั้งแต่ 100 - 499 บาท

สมมุติฐานข้อ 8 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนมีความแตกต่างกันตามการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

ตารางที่ 11 แสดงความแตกต่างระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนากับการรับรู้ภาพลักษณ์ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	0.62	0.12	0.82	0.53
ภายในกลุ่ม	394	59.71	0.15		
รวม	399	60.33			

จากตารางพบว่า ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนไม่มีความแตกต่างกันตามพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

สรุปผลการศึกษา

จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้านเห็นได้ว่า ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ตามบทบาททางด้านวินัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) และภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ตามบทบาททางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$)

2. วิเคราะห์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชนในตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ ในมุมมองของประชาชน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และการบริจาค

เงินเพื่อทำนุบำรุงศาสนา ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลให้ประชาชนมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ ช่องทางการรับข่าวสาร และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน กรณีศึกษา ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สามารถนำมาอภิปรายร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

การศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน ได้สะท้อนว่ากระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการที่ริเริ่มสร้างภาพลักษณ์ของมนุษย์ จากปฏิกริยาของบุคคล สิ่งแวดล้อมของตน โดยเฉพาะการเรียนรู้ การศึกษาที่สะท้อนภาพลักษณ์ทางสังคมลักษณะต่าง ๆ เช่น การเรียนการสอนเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น และการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนที่จะก่อรูปเป็นภาพลักษณ์ของตนเองและจะเสริมสร้างความรู้จักตัวตนมากยิ่งขึ้น ภาพลักษณ์ของบุคคลจึงมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้เอง แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ช่วยเสริมสร้างเปลี่ยนแปลงและผนึกให้เป็นความเติบโตทางความคิด ดังนั้น ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาจากประสบการณ์จะถูกประทับเป็นผลึกแห่งความคิดโดยเฉพาะการศึกษาในสังคม ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาส่งผลต่อมุมมองภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า ประชาชนที่มีการศึกษาที่สูงมากขึ้น จะมีมุมมองภาพลักษณ์ต่อพระสงฆ์ที่ดีกว่าการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า ซึ่งหมายความว่ากระบวนการถ่ายทอดทางสังคมโดยเฉพาะการเรียนรู้การศึกษาจะส่งผลต่อมุมมองภาพลักษณ์ทางสังคม

ผลการศึกษาขึ้นนี้ได้สะท้อนให้เห็นภาพสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงของบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ เมื่อนำเขาไปอภิปรายร่วมกับบทบาทของพระสงฆ์ตามพระวินัย ที่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ชี้ให้เห็นว่า ภาพลักษณ์พระสงฆ์มีบทบาทตามพระธรรมวินัยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดจะเห็นว่า บทบาทของพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัยลดน้อยลงในส่วนของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแต่สัดส่วนที่เพิ่มขึ้น คือ พระสงฆ์มักจะทำให้ความสำคัญเกี่ยวกับการขอพรขอโชคลาภจาก

พระสงฆ์ในค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด ขณะเดียวกันภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม ชุมชน มีค่าเฉลี่ยที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะด้านพัฒนาสาธารณประโยชน์ที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำมากที่สุด ผลที่สะท้อนออกมาจึงเห็นได้ถึงความพรัมัวในเชิงอุดมคติที่มักจะมีมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านพัฒนาสังคมตามแนวคิดของพุทธศาสนา

การศึกษาภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ได้สอดคล้องไปกับการศึกษาพระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2554) ที่ได้อธิบายว่า ในสังคมที่สัมพันธ์อยู่กับเศรษฐกิจแบบเงินตราที่เข้มข้นนั้น “เงิน” เป็นสิ่งสำคัญที่จะเชื่อมโยงผู้คนให้พูดคุย เจรจา ต่อรอง ขอพร จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนที่บริจาคเงินเพื่อทำนุบำรุงแก่พระพุทธศาสนาจะมีมุมมองที่ดีต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ เมื่อพิจารณาให้เห็นความแตกต่างของการบริจาคจะเห็นได้ว่า ประชาชนที่มีสัดส่วนการบริจาคที่สูงจะมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

การศึกษาวิจัยนี้ ได้พยายามตอกย้ำว่า บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ความสัมพันธ์ระหว่างของประชาชนกับพระสงฆ์มิได้เป็นในเชิงอุดมคติ คือ พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทนำในทางการพัฒนาทั้งในทางจิตวิญญาณและทางสังคม เงินตราได้เข้ามาแทนที่เป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญระหว่างประชาชนและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยมีพระสงฆ์เป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างสิ่งเหล่านี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในมุมมองของประชาชน กรณีศึกษาตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สามารถนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับบทบาทของพระสงฆ์ในพื้นที่ทำการศึกษาดังนี้

1. บทบาทการพัฒนาสังคมและสาธารณประโยชน์ของพระสงฆ์มีน้อยลง ดังนั้น พระสงฆ์ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและชุมชนให้มากขึ้น โดยการใช้ความรู้ทางพุทธศาสนาเข้ามาปรับใช้และนำเสนอออกสู่สังคม ที่มีบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและอยู่ร่วมสังคมเดียวกัน มิได้เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณหรือสังคม

2. ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพของความไม่สอดคล้องกันระหว่างพระธรรมวินัย และบทบาททางสังคมของพระสงฆ์ที่ถูกเสนอเป็นข้อปฏิบัติของพระสงฆ์ ควรมีการปรับปรุงเนื้อหา ข้อกำหนดปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในบริบทของโลกาภิวัตน์

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บรรณานุกรม

- จรินทร์ ยังสังข์. (2546). *บทบาทพระสงฆ์ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม*.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูดา จิตพิทักษ์. (2528). *สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: สารมวลชน
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2554). *สันติสุข โสภณศิริ (บรรณาธิการ). ปาฐกถา 60 ปี
เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์
- บรรพต วีระชัย. (2523). *พระสงฆ์กับสังคมไทยโดยพิจารณาในเชิงสังคม เศรษฐกิจ
การเมือง และการปกครอง: ศึกษากรณีวัดในกรุงเทพฯ และฉะเชิงเทรา*.
กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พระไพศาล วิสาโล. (2544). *พุทธศาสนากับประชาสังคม*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการ
ดำเนินงานฉลอง 100 ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส.
- _____. (2552ก). *พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต*.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- _____. (2552ข). *วิถีสังคมไทย: สรรนิพนธ์ทางวิชาการเนื่องในวาระหนึ่งศตวรรษ
ปรีดี พนมยงค์ ชุดที่ 4*. กรุงเทพฯ: สถาบันปรีดีพนมยงค์
- พระมหาภุชญา นันทเพชร. (2540). *ทัศนคติของพระสงฆ์ต่อบทบาทการพัฒนา
สังคม*. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ
การพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระตาล ญาณโร. (2546). *ทัศนคติและความคาดหวังของเยาวชนชาวเขาต่อ
บทบาทของพระสงฆ์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระโสภณ โสภณ. (2546). *พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม: ศึกษาเปรียบเทียบ
บทบาทการพัฒนาสังคมของเจ้าคณะแขวงในกรุงเทพมหานครกับเจ้าคณะตำบล
ในต่างจังหวัด*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาศาสนา
เปรียบเทียบ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัทธยา สายหนู. (2524). *กลไกของสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ และคณะ. (2542). *บทบาทของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์: กรณีศึกษาในภาคเหนือและภาคใต้*. การศึกษาผลการวิจัยของกรมการศาสนา ปีงบประมาณ 2535 - 2542. กรมการศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา ราชบัณฑิตยสถาน. (2526). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เริงฤทธิ์ พลนามอินทร์. (2540). *บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา ในจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วิฑูรย์ กลิมผล. (2541). *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา
- Boulding, K.E. (1975). *The Image: Knowledge in Life and society*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Hoyle, E. (1964). *The role of the teacher*. New York: Humanities Press.
- Kalisch, P.A. & Kalisch, B.J. (1987). *The changing image of the nurse*. Menlo Park, CA: Addison-Wesley.
- Kotler, P. (2000). *Marketing Management* (10th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Pollard, E. & Liebeck H. (1983). *The Oxford Paperback Dictionary*. New York: Oxford University Press.
- Pukey, W.W. (1970). *Self-concept and school achievement*. New York: Prentice Hall.